

Mijn stad onze Planeet!

ALLE BEETJES HELPEN, WANT WE ZIJN
MET EEN MILJOEN BRUSSELAARS

Maandblad - September 2009 - nr. 47

België - Belgique

P.P. - P.B.

B - 010

P202224

 Duurzame wijken > p3

Projecten + talent

 Mobiliteit > p7

Brussel kiest voor zachte mobiliteit

 Groene Wandeling > p6

Een nieuwe verbinding met de natuur

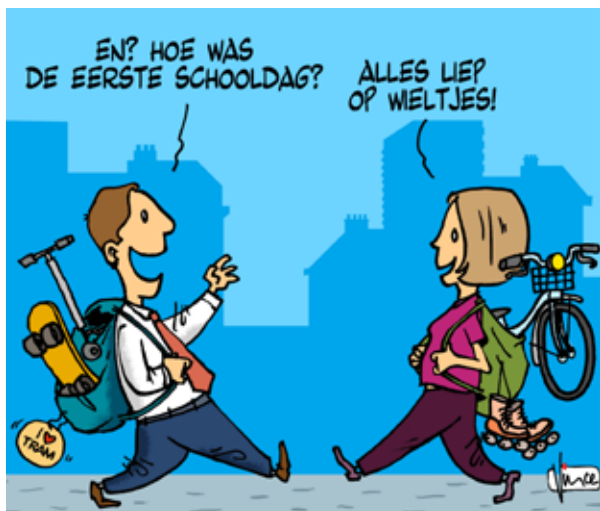
 Terug naar school > p4 en 5

Een ecodynamische school

LEEFMILIEU
BRUSSEL

- BIM -

Agenda Iris 21 online

Al gehoord van Agenda Iris 21? Onder deze noemer engageren in Brussel gemeenten en OCMW's zich voor concrete acties die de duurzame ontwikkeling van de stad bevorderen. Opdat u door de bomen het bos nog zou zien, zet de nieuwe website www.agendairis21.be de basisideeën van duurzame ontwikkeling nog eens op een rijtje, alsook de specifieke eigenschappen van de projectoproep Agenda Iris 21 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De gemeenten en OCMW's stellen er u de evolutie van hun Lokale Agenda 21- projecten voor. Erg praktisch zijn ook de links van deze pagina's met de gemeentelijke websites rond duurzame ontwikkeling. Handig!

Info: www.agendairis21.be

RESULTATEN VAN ONZE WEDSTRIJD MIJN STAD ONZE PIANEET N°45

1.334 lezers hebben deelgenomen aan de grote wedstrijd in het mei-nummer van Mijn stad onze planeet.

612 onder hen hebben zich bovendien geëngageerd om één of meer gebaren in hun dagelijks leven toe te passen om hun energieverbruik te verminderen.

De juiste antwoorden op de wedstrijd waren: 63 km; 20 X minder en 6 minuten, 19 seconden en 14 milliseconden voor de schiffingsvraag.

De 5 eerste grote winnaars van de wedstrijd die winnen elk een citytrip van een weekend in Nantes voor 2 personen.

- 1/ Anne Vanroy, Oudergem
- 2/ Didier Dominique, Libramont
- 3/ Nancy Van Cauwelaert, Anderlecht
- 4/ Clara Brinez, Anderlecht
- 5/ Guy Cambier, Koekelberg

© Mairie de Nantes/Roulier R.

Exotisme in de straat ...

Onder het thema 'Van andere oorden' zetten de Open Monumentendagen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 19 en 20 september de buitenlandse invloeden in de kijker, en dat zowel in onze architectuur (vormen, materialen, technieken) als in parken en tuinen (exotische bomen, botanische tuinen, Engelse of Franse tuinen). Enkele van de curiosa die u kunt ontdekken zijn de schitterende stenen Japanse lampen in het park van de Japanse toren in Laken. Ze zijn afkomstig uit de collectie van de Belgische ambassade in Japan. Op maandag 21 september 2009 is er ook een speciaal programma van bezoeken en animatie voorzien voor de Brusselse scholen (enkel op reservatie).

Info: www.monument.irisnet.be
0800 40 400

Mijn stad onze planeet

Maandelijkse publicatie (verschijnt maandelijks, behalve in januari, juli en augustus) - Leefmilieu Brussel - Gulledele 100 - 1200 Brussel Tel. 02 775 75 75 - info@leefmilieubrussel.be - www.leefmilieubrussel.be V.U. : J.-P. Hannequart en E. Schamp. HERLEZINGCOMITÉ: Xavier Van Roy, Mathieu Molitor, Louis Grippa, Rik De Laet. REDACTIE: Saâd Kettani (www.karakterere.be) FOTO: 4Sales: cover; Leefmilieu Brussel: p. 2, 3; K.ractère: p. 4, 5, 6, 7. PRODUCTIE: www.4sales.be © IBGE-BIM - Gedrukt met plantaardige inkt op gerecycleerd papier.

Duurzame wijken

U bent AAN ZET!

In maart 2008 lanceerde Leefmilieu Brussel de eerste editie van de actie 'Duurzame wijken'. Het doel? Projecten van burgers stimuleren en ondersteunen ten voordele van de planeet, aangenaam wonen en het welzijn van iedereen. Vijf duurzame wijken die vorig jaar werden geselecteerd, zijn nu actief. Dit jaar lanceert Leefmilieu Brussel opnieuw een projectoproep: de bal ligt dus in uw kamp.

Energie besparen, regenwater recupereren, de hoeveelheid afval beperken, de luchtkwaliteit verbeteren, tuinen aanleggen, composteren, zachte mobiliteit bevorderen, solidariteit aanwakkeren, aangenaam wonen, enz. Aan thema's om een project voor 'Duurzame wijken' op te zetten is alvast geen gebrek. De gekozen wijken krijgen de steun van Leefmilieu Brussel in de vorm van omkadering door een gespecialiseerde animator en steun van verscheidene deskundigen om conferenties, opleidingen, workshops, ontmoetingen en diverse thema-animaties te organiseren. Hieronder presenteren we u de vorige winnaars.

PROJECTOPROEP 2009

Zin om deel te nemen? Praat er dan snel over met andere wijkbewoners en dien uw kandidatuur in voor 30 oktober. Download het kandidatuurformulier op www.leefmilieubrussel.be/duurzaamewijken of bel naar 02 775 75 75.

Onze wijken hebben talent!

Projectcoördinatrice Catherine De Zuttere stelt ons de hoofdprojecten van de vijf Duurzame Wijken voor die als laureaten van de projectoproep 2008 uit de bus kwamen.

1. ELSENE | DURABL'XL

"In deze wijk rond het Flageyplein ijvert een van de gevoerde acties ('Bouillon Malibran') voor duurzame voeding, culturele diversiteit en aangenaam wonen.

Een ander opvallend project wil een dynamiek opstarten waarbij de ondernemingen rond het Flageyplein hun krachten zouden bundelen om het label 'Ecodynamische onderneming' te verwerven."

Info: www.durablxl.be

2. SINT-GILLIS | BA-O-BAB 81 - LANGS TRAMLIJN 81

"De bewoners van deze wijk hebben een groot avondevenement rond duurzame voeding georganiseerd en denken eraan om, samen met het 'resto du coeur', een 'solidaire aankoopgroep' op te richten om biomanden te kunnen aanbieden aan achtergestelde groepen. Een andere werkgroep werkt rond de vergroening van de wijk."

Info: baobab81@ibgebim.be

3. OUDERGEM | SAMEN BETER LEVEN IN PINOY

"In de kleine Pinoywijk aan de rand van het Zoniënwoud heeft de werkgroep 'afval' een collectief compostproject opgezet op een terrein dat door de gemeente ter beschikking werd gesteld.

Andere bewoners hebben een plaatselijk uitwisselings-systeem uitgewerkt om, via het internet, een ruilbeurs voor diensten tussen de bewoners aan te bieden."

Info: pinoy@ibgebim.be

4. SCHAARBEEK | HELMET, DUURZAME WIJK

"In deze wijk in het noorden van Brussel hebben de bewoners een didactische groentetuin aangelegd nabij het natuurreservaat 'het Moeraske'. Nadat het terrein tijdens een feestelijke dag werd opgeruimd, heeft de werkgroep tal van natuuranimaties opgezet. In het kader van de Energie-Uitdaging mobiliseert een werkgroep zich om opleidingen te organiseren voor allochtone vrouwen."

Info: <http://helmetqddw.blogspot.com/>

5. VORST | GROENE WIJK, OBJECTIEF 2022

"Met hun 'Carnaval pour pas un balle' hebben de inwoners van deze duurzame wijk de recuperatie en recyclage van afval centraal gesteld tijdens een wijkfeest. In samenwerking met de Vorstse Haard (sociale huisvesting) stelt een andere werkgroep educatieve projecten voor zoals het inrichten van een boomgaard met oude fruitboomsoorten en van hoekjes om de lokale fauna en flora te beschermen."

Info: www.citeforestvert.be

De 'groene brigade' van Atheneum Jean Absil in Etterbeek

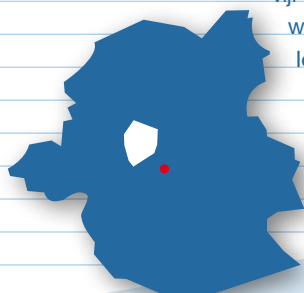
Een TROTSE DUURZAME school!

Als eerste Brusselse openbare school die een ster in het label 'ecodynamische onderneming' van Leefmilieu Brussel verdiende, leeft het Atheneum Jean Absil elke dag op het ritme van duurzame ontwikkeling. Van directie tot leerlingen, iedereen is erbij betrokken. Een voorbeeld voor andere scholen, want het atheneum heeft volop gebruik gemaakt van de instrumenten die door Leefmilieu Brussel ter beschikking worden gesteld.

In 2006 besloot de directie samen met een handvol leerlingen, ouders en leerkrachten om het milieu op een duurzame manier te integreren in hun school. Met de hulp van de vereniging Coren identificeerde de school vijf actiepijlers: energie, water, mobiliteit, het leefkader en afval.

Hun brainstorming resulteerde in diverse, erg concrete maatregelen, zoals de veralgemening van afvalsortering met een aangepaste uitrusting, de installatie van een fietsenparkeerplaats, het gebruik van ecologische onderhoudsproducten en het rationele beheer van de verwarming. De volgende uitdaging heeft betrekking op de kantine. Maar om ze-

ker te zijn dat alle maatregelen goed worden nagevolgd, moet de schoolgemeenschap regelmatig worden gemotiveerd en gesensibiliseerd. Dat heeft de school goed begrepen en de essentiële taak van milieupromotor wordt met succes vervuld door de 'groene brigade', een groep van zes leerlingen: Sam, Hélène, Frédéric, Eléonore, Zoé en Eponine.

Water in plaats van frisdrank

Frédéric

"Elk jaar organiseren we dagen zonder frisdrank door de frisdrankautomaten buiten werking te stellen. Tijdens deze dagen delen we gratis water uit aan de leerlingen. We nodigen hen ook uit om de fonteinnetjes te gebruiken die de school in de gang en op de speelplaats heeft laten installeren."

Mobiliteit onder de loep

Eponine

"We hebben een onderzoek gevoerd in het eerste jaar om te weten met welk vervoermiddel de leerlingen naar school kwamen. De resultaten hebben ons verrast, want meer dan de helft gebruikt het openbaar vervoer. Om de zachte mobiliteit aan te moedigen heeft de school een overdekte en bewaakte fietsgarage ingericht naast de parking voor de leerkrachten. En het oudercomité heeft een systeem van carpooling uitgewerkt dat goed draait."

Ons grootste succes

Sam

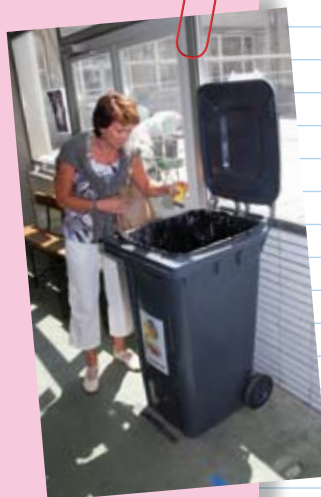
"Om het groene bewustzijn van onze kameraden te prikkelen hebben we op een ochtend kisten met oud papier verspreid op de speelplaats. 's Middags, toen de leerlingen aankwamen voor de pauze waren we al bezig met het opruimen van de papieren die op de grond lagen om ze in de papiervuilnisbakken te gooien. Alle leerlingen zijn ons komen helpen... en op enkele minuten tijd was de hele speelplaats schoon. Dat was voor ons de gelegenheid om de nieuwe gescheiden vuilnisbakken te laten ontdekken."

Vuilnisbakken in overvloed

Eléonore

"Vorig jaar heeft onze groep zich voornamelijk toegelegd op het sorteren en recyclen van afval. De school heeft verscheidene vuilnisbakken voor gescheiden afval gekocht en we hebben diverse acties gevoerd om de leerlingen te sensibiliseren. Dat is niet altijd evident, zeker niet bij de oudere leerlingen. Tijdens het schoolfeest was er een stand met een afvalsorringsspel dat supergoed heeft gewerkt."

WIST U DIT

De verwarmingsinstallatie van het Atheneum Jean Absil is zo geprogrammeerd dat ze alleen tijdens de lessen werkt en de ketels schakelen zich automatisch uit om energie te besparen. De school neemt ook deel aan de Energie-Uitdaging voor scholen. Een voorbeeld om te volgen.

Een ecolabel voor elke klas

Hélène

"Met het comité hebben we voor alle klassen van de school een intern ecolabel uitgewerkt. Om het label te krijgen engageren de leerlingen zich om heel duidelijke richtlijnen te respecteren zoals de ramen sluiten in de winter, de lichten doven, afval sorteren (papier/diversen), de klas net en ordelijk houden, de kranen sluiten... 90% van de klassen bekwaamen het label. Wij voeren controlerondes uit en nemen het ecolabel weg van klassen die deze richtlijnen niet opvolgen... al gebeurt dat heel zelden. Het onderhoudspersoneel werkt mee door de scheiding van het afval te controleren."

Onze grootste mislukking

Zoé

"Tijdens onze laatste Dikke-truiendag (*) hadden we alle leerlingen gemobiliseerd om te zorgen dat niemand deze dag vergat. Maar terwijl heel wat leerlingen inderdaad een dikke pull hadden aangetrokken om de koude te trotseren, was de verwarming niet lager gezet. Een flop die we niet licht zullen vergeten!"

* Een dag per jaar, in februari, zetten de scholen, besturen en bedrijven die hieraan deelnemen, hun verwarming enkele gradjes lager.

Planten als mascottes

Stéphanie Janssens, algemeen coördinatrice van het project

"Om het leefkader te verbeteren moeten alle eerstejaars voortaan een plant meebrengen om hun klas te versieren. Ze zijn er voor de rest van het jaar en de rest van hun schoolcarrière verantwoordelijk voor. Zo zullen de klassen jaar na jaar groener en aangenamer worden. De planten zijn te herkennen aan de klasnaam en het jaar en zijn echte mascottes geworden."

Tips voor het nieuwe schooljaar

Eerder dan zich blauw te betalen aan dure en vaak sterk vervuilende gadgets, kunt u voortaan opteren voor producten die het milieu geen schade berokkenen.

1. Antiverspillingsreflex

Schep een beetje orde samen met uw kinderen... en u zult verbaasd zijn over de schat aan schoolmateriaal die u in huis hebt. Kers op de taart: alles wat u niet koopt, komt uw portefeuille en de planeet te goede. Slim gezien!

2. Relookingworkshop

Voor een leuk begin van het nieuwe schooljaar kunt u met uw gezin een relookingworkshop organiseren. Het doel? Het oude schoolmateriaal van uw kinderen verzamelen om het een tweede jeugd te geven: potloden slijpen, penendozen aanvullen, viltstiften ordenen, ongebruikt papier recupereren, mappen en schriften versieren, zakken en schooltassen schoonmaken...

3. Koop juist en opteer voor:

• **Gerecycleerde producten:** de productie van gerecycleerd papier zorgt onder meer voor een veel lagere CO₂- uitstoot dan die van klassiek papier.

• **Handige producten:** een boterhammendoos en een drinkbus kunnen u heel wat besparen, en de vuilnisbakken op school worden op slag een stuk lichter.

• **Kwaliteitsproducten:** ze overleven de 'mishandeling' door uw kinderen langer.

• **Niet-giffige producten:** bepaalde soorten lijm, viltstiften en correctievlloeistoffen kunnen giftig zijn.

Ga de Energie-Uitdaging voor scholen aan!

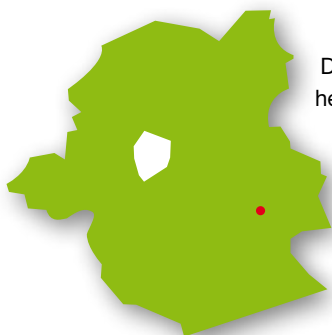
Om u te helpen energie te besparen, nodigt Leefmilieu Brussel u uit om deel te nemen aan de Energie-Uitdaging voor scholen. U krijgt de keuze tussen twee formules: forte en piano. Met de eerste geniet u van een meer doorgedreven begeleiding die u in staat stelt om het energieverbruik concreet te drukken. Met de tweede wordt u geïnformeerd over goede reflexen die de energiekosten drukken en over aanpassingen die u zelf kunt realiseren.

Voor meer informatie en inschrijvingen: www.leefmilieubrussel.be > Scholen > Energie-Uitdaging voor scholen > De uitdaging - tel.: 02/775 75 75

Groene Wandeling

Een nieuwe verbinding voor meer natuur

De werkzaamheden aan de zuidelijke toegangsweg naar Brussel, op en naast het viaduct van Watermaal-Bosvoorde (na het Hermann-Debrouxviaduct) hebben meerdere maanden de nieuwsgierigheid gewekt van talrijke Brusselaars en pendelaars. Joël Merlin, verantwoordelijk voor de groenaanleg bij Leefmilieu Brussel, geeft uitleg.

Deze werkzaamheden kaderen in de aanleg van de Groene Wandeling, een fiets- en wandelroute die de hoofdstad omringt over een lengte van 63 kilometer. *“Dit stuk is eigenlijk een verbinding tussen Delta (metro en parking) en de Groene Wandeling, die hier vlakbij ligt”*, verduidelijkt Joël Merlin.

Verbinding en groen netwerk

Vóór de aanleg van deze verbinding eindigde de wandelroute die de oude spoorlijn Brussel-Tervuren volgde (en waarvan een stuk deel uitmaakt van de Groene Wandeling) plots aan de voet van het viaduct. *“Aangezien er nog een stuk berm was langs het viaduct, hebben we besloten om deze kans te benutten en een voetgangersbrug aan te leggen boven de Watermaalse steenweg. Op die manier konden we het wandelpad verlengen. Zo hebben de voetgangers en fietsers nu toegang tot de Groene Wandeling vanaf het metrostation Delta. Deze weg maakt ook deel uit van het Groen Netwerk dat zorgt voor een verbinding tussen de groene ruimtes en voor de ontwikkeling van een netwerk van wandelwegen in de*

stad. Het is bovendien ook een uitstekende route om zich op een zachte en doeltreffende manier te verplaatsen tussen de talrijke kantoren, winkels, scholen en sportinfrastructuren die langs het traject van de vroegere spoorlijn liggen”

Stadslaan

Naast de loutere verbinding met de Groene Wandeling, heeft men voor dit project ook op een meer algemene manier nagedacht over de stedelijke inrichting. *“We hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om van het einde van de autosnelweg een heuse stadslaan te maken. We hebben de*

 Duurzame voetgangersbrug van inheemse materialen

rijbaan versmald om de snelheid van de auto's te verlagen. Op die manier wonnen we een pechstrook die we een groener karakter hebben gegeven en waarvan we de verlichting hebben vervangen. Ook heb-

 Nieuwe toegangsweg voor zachte mobiliteit in Brussel

ben we nieuwe en betere geluidsschermen geplaatst die veel esthetischer zijn omdat ze met hout zijn bekleed (epiceahout met PEFC-label),...”. Bovendien is de bodem dankzij deze terugkeer naar de natuur meer waterdoorlatend geworden en kan het water tijdens hevig onweer bijgevolg makkelijker worden geabsorbeerd.

Unieke voetgangersbrug

De nieuwe uiterst elegante voetgangersbrug is het sluitstuk van het project. De bouw van de brug heeft meerdere maanden geduurd en op het vlak van stedelijke architectuur is de brug een heus technologisch hoogstandje. *“Voor deze brug hebben we, vanuit het duurzaamheidsoogpunt, enkel gebruik gemaakt van inheemse houtsoorten. We hebben ook een uiterst dunne betonplaat in een stuk gegoten. Het was een moeilijke technische uitdaging, maar we zijn erin geslaagd de indruk te wekken dat de brug in de ruimte hangt. De betonplaat wordt ondersteund door pijlers uit Ardens Douglashout met PEFC-label. Deze pijlers zijn schuin opgesteld om te herinneren aan de vroegere beboste berm. De leuning is van staal en de spijlen van acaciahout. We wilden deze voetgangersbrug een even grote esthetische impact geven als die boven de Tervurenlaan. En als we het resultaat zien, denk ik dat het absoluut de moeite waard was.”*

 Schuine pijlers herinneren aan de oude beboste berm

WIST U DIT?

Dit project van Brussel Leefmilieu werd uitgevoerd door Beliris in samenwerking met Mobiel Brussel. Beliris is het resultaat van een samenwerking tussen de Federale Staat en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De bedoeling is om de internationale rol van Brussel te promoten, alsook haar imago als Belgische en Europese hoofdstad.

MEER zachte mobiliteit IN BRUSSEL

Van 16 tot 22 september vinden zoals elk jaar de Week van Vervoering en de Autoloze Zondag plaats. De ideale gelegenheid om een stand van zaken op te maken over de mate waarin onze verplaatsingsgewoonten veranderen. In Brussel wint zachte mobiliteit terrein en steeds meer inwoners maken gebruik van het openbaar vervoer, halen hun fiets of step boven of binden rolschaatsen aan. Enkele getuigenissen...

Wij houden van de fiets Frédérique Versaen – Sint-Gillis

Samen met haar gezinnetje beleeft Frédérique, een Brusselse in hart en nieren, de stad met de fiets. En alleen met de fiets. *"Ik en mijn man hebben nooit de behoefte gevoeld om een auto te kopen en ook toen ik kinderen kreeg, wou ik mijn gewoonten niet veranderen. Zelfs om te bevallen van de jongste ben ik met het openbaar vervoer naar het ziekenhuis gereden. Elke dag breng ik Noémie (8 jaar) en Merlin (4 jaar) met de fiets naar school. Ze voelen zich heel goed op de weg. Ik moet ook zeggen dat steeds meer Brusselaars elke dag de fiets gebruiken, dat de wegen beter aangepast zijn en dat automobilisten aandachtiger worden. Wanneer we met het hele gezin door de stad fietsen, hebben we het gevoel de stad echt te beleven en de seizoenen te voelen. Dat is heel aangenaam. En de zeldzame keren dat we toch een auto nodig hebben, doen we een beroep op de diensten van Cambio of nemen we een taxi."*

Met de step kan ik overal door Boris Libois – Sint-Gillis

Consultant Boris Libois heeft een druk beroepsleven, en gebruikt een step om zijn verplaatsingen in de stad te optimaliseren. *"Ik heb geen auto of rijbewijs. Ik gebruik de fiets en het openbaar vervoer om me te verplaatsen in Brussel. Wanneer ik de tram of metro neem, heb ik altijd mijn step bij om de resterende afstanden zo snel mogelijk te overbruggen. Hij is erg compact en heel wat wendbaarder en discreter dan een plooi-fiets. Zo rijd ik op een mum van tijd van het metrostation naar de tram- of bushalte. Ik ben ervan overtuigd dat een step het best is aangepast aan multimodale verplaatsingen in Brussel."*

FRIDAY BIKEDAY...

...gaat voort! Met de fiets naar het werk, zegt het u iets? Laat dan elke vrijdag uw autosleutels thuis en neem de fiets om naar het werk te rijden!

Info: www.fridaybikeday.be

Rollerblades Joël Ogunabe – Brussel

Joël Ogunabe, wereldkampioen roller soccer free style, gebruikt steeds zijn rolschaatsen om de stad te doorkruisen: *"Ik beschouw mijn rollerblades als een verlengstuk van mezelf. Ik rijd zoals ik stap en het zou nooit in me opkomen om me op een andere manier te verplaatsen. In Brussel is het echter niet altijd evident: bepaalde gemeenten beperken het gebruik van rollerblades en het openbaar vervoer is in theorie ook niet toegankelijk voor rollerblades. Persoonlijk gebruik ik vooral de fietspaden om niemand te hinderen. Een ding is zeker: voor je je ermee op de weg waagt, moet je de techniek heel goed onder de knie hebben om te weten hoe je op tijd kunt stoppen en obstakels kunt vermijden. Maar eigenlijk is het niet moeilijker dan fietsen. Enkele uren trainen volstaat ..."*

16 tot 22 september
Week van Vervoering 2009

Gewest, gemeenten, verenigingen en burgers stellen dit jaar opnieuw alles in het werk om van deze week het evenement rond alternatieve en duurzame mobiliteit te maken. Er wordt een brede waaier activiteiten rond stadsmobiliteit voorgesteld waarbij telkens een thema of vervoermiddel centraal staat: wandelen, fietsen,

openbaar vervoer, carpooling ... Met op 20 september 2009 het orgelpunt: de Autoloze Zondag. Aarzel niet om dan de stand van Leefmilieu Brussel een bezoekje te brengen!

Info: www.weekvanvervoering.irisnet.be
0800 94 001

Monumenten HIER en ELDERS

Voor de vijfde editie van de Monumentenmaandag (21/09 – lees meer op bladzijde 2), krijgen de leerlingen van Brusselse scholen een heel aantal gratis animaties aangeboden (5^e en 6^e leerjaar + middelbaar): rondleidingen met gids, rally's, fiets- of bustochten, ... Inschrijven kan tot 11 september!

Meer info : www.monumentenmaandag.irisnet.be

“8 gebaren voor mijn planeet”

Wilt u kinderen van 5 tot 8 jaar leren hoe ze moeder natuur kunnen beschermen? Leefmilieu Brussel stelt u de campagne “8 gebaren voor mijn planeet” voor. Via deze campagne moedigen we de allerkleinsten aan om van bij de start van hun ‘schoolcarrière’ meteen de juiste gewoonten aan te nemen ... zowel op school als thuis.

Meer info : www.leefmilieubrussel.be > Startpagina > Scholen > Campagne “8 gebaren voor mijn planeet”

Terug naar school - woordpuzzel

Op naar een duurzaam en leergierig najaar! We zetten je brein alvast aan het werk met deze woordpuzzel rond mobiliteit en school. Vind jij de acht woorden terug die we in het rooster hebben verstopt? Veel plezier!

BUS – FIETS – LIJM – TRAM – BOEK –
METRO – BALPEN – POTLOOD

P	O	T	L	O	O	D	U
B	F	U	I	B	R	A	Z
A	I	L	J	O	G	R	A
L	E	T	M	E	T	R	O
P	T	L	P	K	R	U	B
E	S	V	F	S	A	P	U
N	B	A	L	T	M	O	S

Agenda

Om dit tijdschrift elke maand gratis te ontvangen : 02 775 75 75, abonnement@leefmilieubrussel.be of www.leefmilieubrussel.be

TOT 15/09 – TENTOONSTELLING GUUST EN HET MILIEU.

Laten we geen flater begaan met onze planeet! In het kader van het Jaar van het Stripverhaal nodigt Leefmilieu Brussel u uit in de Kruidtuin om er veertien tekeningen op grote zeildoeken te komen bewonderen met tips en tricks van Guust voor het behoud van onze planeet. Gebruik glimwormen in plaats van gloeilampen, kweek pompoenen op het dak van het kantoor, leg korte trajecten te paard af, enz. Het milieu en energiebesparingen hebben geen geheimen meer voor Guust Flater, Juffrouw Jannie en hun vrienden. De Kruidtuin, Koningsstraat, 1000 Brussel. Gratis. Van 8 tot 19.30 uur.

Meer info : www.leefmilieubrussel.be - 02 775 75 75

20/09 – NATUUR LANDELIJK BRUSSEL.

Zin in een ‘beestig’ leuk dagje uit met vrienden en familie? Op de auto-loze zondag nodigt ‘Landelijk Brussel’ u uit op een feestelijk evenement: picknick, stadsboerderij, infostands over positieve economie, composteren, tal van animaties, enz. Locatie: Paleizenplein, 1000 Brussel. Van 10 tot 19 uur. Meer info : www.landelijkbrussel.be - info@landelijk-brussel.be - 02 346 60 02

20/09 – MOBILITEIT AUTOLOZE ZONDAG.

Ontdek de stad een dag lang op een heel andere manier. Neem deel aan tal van leuke activiteiten

rond het thema van alternatieve mobiliteit (lees het artikel blz. 7).

Meer info : www.weekvanvervoering.irisnet.be 0800 94 001

19-20/09 – MONUMENTENDAG MONUMENTEN HIER EN ELDERS.

Naar aanleiding van de Open Monumentendag legt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de klemtoon op het buitenland en buitenlandse invloeden in onze architectuur, parken en tuinen (lees het artikel op blz. 2).

Meer info : www.monument.irisnet.be - 0800 40 400

22-26/09 – SLOW FOOD PROEF BRUSSEL.

Karikol vzw nodigt u elke avond uit Slow Food te komen ontdekken. Verken en proef de verse producten van moestuinen, boomgaarden of aromatische tuinkruiden in een van de vijf stadsparken van Brussel. Neem deel aan smaakinitiaties en ontmoet er stadstellers uit Brussel en omgeving. Van 17 tot 20 uur.

Meer info : www.proefbrussel.be - 0473 55 26 32

10/09/09>28/03/10 – TENTOONSTELLING DIT IS ONZE AARDE 2 - VAN KYOTO TOT KOPENHAGEN.

De tentoonstelling “Dit is onze Aarde!” is terug! De organisatoren leggen voor deze tweede editie de nadruk op een van de gevolgen van onze

tomeloze consumptiedrang: de opwarming van ons klimaat. In december 2009 vindt in Kopenhagen een top plaats waarop zal worden beslist hoe het nu verder moet met het Kyoto-protocol. De tentoonstelling, die meer dan 2.500 m² bestrijkt, behandelt dit thema via een gedreven, ludiek en leerzaam parcours voor jong en oud. Locatie: Tour & Taxis - Havenlaan 86C, 1000 Brussel. Meer info : www.expo-terra.be - 02 549 60 49

24/09 – MOBILITEIT WAT ALS WE ONS EENS OP EEN ANDERE MANIER Zouden VERPLAATSEN?

Hoe verplaatst u zich het beste in Brussel? De MIVB, De Lijn, de TEC, de NMBS, Carpool Plaza (carpoolen) en Provélo geven u vandaag tal van gepersonaliseerde tips (uurroosters, fiscale voordelen, tarieven, routes, enz.) om u op een slimme manier te verplaatsen. Van 19 tot 21.30 uur. Gratis – met gratis drankje en broodje. Meer info en inschrijven : www.leefmilieubrussel.be - 02 775 75 75

